Vergés i Shakespeare, 20 anys de la traducció dels 'Sonets'

La pràctica de la traducció literària és molt antiga i molts pobles hi han vist el seu despertar literari, havent ajudat a l'intercanvi cultural amb altres països i al propi coneixement com a grup humà pertanyent a determinada nació.

Així mateix, moltíssimes traduccions han constituït un veritable enriquiment per a la pròpia llengua receptiva d'altres idiomes. Tot això ho dic perquè el mes d'abril passat va fer vint anys –si ens atenem a la data de la introducció– de la traducció dels *Sonets* de Shakespeare a càrrec de Gerard Vergés. Un aniversari que no hauria de passar desapercebut per als responsables culturals de Tortosa. Després de tants anys he rellegit novament aquesta inigualable –difícilment serà superada– introducció, no menys brillant que la brillantíssima traducció feta per Vergés. És cert que Vergés –i això ho ha escrit en moltes ocasions– sent una devoció especial per aquest dramaturg i poeta anglès, i ha visitat la ciutat on va néixer, la fascinant Stratford-upon-Avon, i que, de petit, la biblioteca paterna –per tant, la cosa venia de lluny– va ser tota una font d'inspiració. Tota traducció presenta moltes dificultats a l'hora de transvasar una llengua a una altra, i moltes s'han perdut pel camí. Encara recordo quan vaig llegir –o vaig intentar llegir– *El ruido y la furia*, de William Faulkner, la lectura del qual vaig haver d'aparcar perquè la traducció em resultava insuportable. Amb això vull dir que el lector, en ocasions, independentment dels seus coneixements de la llengua original, percep quelcom estrany i superflu que no el deixa avançar en la lectura. Els coneixements del meu anglès són deficients i insuficients, però hi ha quelcom de misteriós i bondadós que t'adverteix –vet aquí la força de la literatura– de la veracitat del que estàs llegint. Quan es va publicar la primera edició dels *Sonets* –l'octubre de 1993– la recepció de la crítica i de la comunitat acadèmica va ser unànime: Gerard Vergés no solament havia fet una perfecta, creïble i bellíssima traducció, sinó que havia enriquit la llengua catalana, fent una aportació digna i memorable. És la mateixa sensació que jo vaig tenir. Hi havia moments en què havia de parar la lectura i tornar enrere i tornar a llegir, comprovar si era cert que el que llegia es corresponia amb allò que em colpejava l'ànima. Heus ací la sensació de misteri i esplendor que em va produir la traducció de Vergés, i vint anys després els *Sonets* no han perdut la frescor i la força en què foren escrits. És ben cert que en tota traducció poden haver-hi elements que distorsionen el significat original de qualsevol obra literària, i més en poesia, on el respecte a la literalitat, per una part, i la independència i criteris del traductor, per una altra, poden afectar-la. La bellesa literària dels *Sonets* de Vergés és inqüestionable i continua despertant –més enllà de la sintaxi, dels decasíl·labs, de la rima– l'admiració de tot aquell que s'apropa a la seva traducció. Traducció que li va valer al seu autor el premi Serra d'Or el 1994, i l'any 1997 la Generalitat reconeixia la seva trajectòria amb la concessió de la Creu de Sant Jordi. "Però mai més no tornaria a traduir-lo, mai més no emprendria aquesta llarga singladura de dos anys per procel·loses mars i escassos dies d'inspiració i bonança", ens diu. Tot i el perill d'aquesta mar, el resultat ha estat fructífer per a la nostra literatura, i ha arribat a bon port. En definitiva, la traducció d'una llengua com l'anglesa a una altra de llatina pot causar problemes a qualsevol traductor, i més tractant-se de Shakespeare, però Vergés ho ha superat amb elegància i transparència, acompanyades d'una gran professionalitat, fent d'aquesta traducció un gran servei cultural a les Terres de l'Ebre i a la resta de Catalunya.

Eduardo Sánchez
cronista cultural

Vull enllestir l'article amb una anècdota poc coneguda però que dona fe de la importància dels *Sonets* traduïts per Vergés, i que va aparèixer a les pàgines d'*El Periódico* en la seva edició del 14 de març de 2006 i que copio per als lectors: "Josep Lluís Carod Rovira regaló ayer al diputado del PP, Federico Trillo, y al presidente de la comisión, Alfonso Guerra, una edición en catalán y en inglés de los *Sonetos* de William Shakespeare. La obra, traducida por Gerard Vergés, fue utilizada por la tarde por Trillo, autor de una tesis sobre el dramaturgo inglés".

En el vintè aniversari de la traducció dels *Sonets*, desitjo al senyor Gerard Vergés una llarga vida, personal i intel·lectual, al servei del nostre país, i un prec: Per què no, un parell d'articles de la seva relació literària amb Shakespeare? Molts lectors ho agrairíem.

Font: biblioteca.tortosa.cat